

Македония имало деветъ епископии. Мѣстни-тѣ епископи вече вземале участие въ всички-тѣ черковни работи и присѣтствувале на сѣбори-тѣ. Срѣдецкій епископъ Протогенъ присѣтствувалъ на пѣрвия вселенски сѣборъ (321 г.), както и въ 347 год. на сѣбора въ Срѣдецъ (Сардика). А пѣкъ ремесийскій ⁽¹⁾ епископъ Никита въ това врѣме проповѣдвалъ Христово-то учение между бесси-тѣ (въ Родопа), гети-тѣ (въ Мизия), скити-тѣ (въ Малка-Скития), както и на още други нѣкои плѣмена около Видинъ, Нишъ и Срѣдецъ. — Въ петия вѣкъ християнство-то вече било почти господствуваща вѣра у всички-тѣ разнородни жители на старопланинския полуостровъ.

Най-напрѣдъ християнство-то на старопланинския полуостровъ се разпространило между грѣци-тѣ, които живѣле по край морета-та, и между римски-тѣ преселенци, които живѣле въ вѣтрѣшность-та на полуострова. По-сѣтне то захванало да се разпространява между погрѣчени-тѣ и поримчени туземци (трако-илирийци-тѣ), а напослѣдъ и между други-тѣ. Християнство-то до толкова се разпространило между всички-тѣ туземци, щото вече станало нужда да се преведѣтъ Свето-то Писание и черковно-богуслужебни-тѣ книги на езика имъ. Така, казва се, че въ петия вѣкъ бесси-тѣ вече имале преведени свещенни-тѣ книги и извършвале богослужение-то на езика си.

Черковно-управителна-та наредба на старопланинския полуостровъ била почти сходна съ гражданско-то управително дѣленіе на дѣржава-та. Срѣдоточия-та на черковно-то управление сѣвпадале съ срѣдоточия-та на гражданско-то управление. Сѣдалища-та на епископи-тѣ биле въ главни-тѣ градове на окрѣжия-та въ области-тѣ, а пѣкъ въ главния градъ на всѣка областъ билъ поставенъ *архиепископъ* или *митрополитъ* ²⁾. Въ черковно отношение архиепископи-тѣ

(1) Ремесла е сегашний градъ *Бѣла-Паланка*, между градове-тѣ Нишъ и Пиротъ (въ сегашно-то сѣрбско кралевство).

(2) Епископъ-тѣ билъ духовенъ началникъ на християне-тѣ въ града, гдѣто е сѣдалище-то му, и на християне-тѣ въ околни-тѣ градове и села, които въ гражданско отношение зависеле отъ тоя градъ, въ който тоже било сѣдалище-то и на гражданския управителъ. Черковни-тѣ области или окрѣжия, които биле сѣщи-тѣ и граждански, наричале се по грѣцки *епархии*, а по латински — *провинции*. — *Архиепископъ* на бѣлгарски значи *надзирателноначалникъ* или *началникъ на надзиратели-тѣ*. — Понече главни-тѣ градове на области-те се наричале *митрополи* (*митрополия* на бѣлгарски значи *майка на градове-тѣ*), то, по тая причина, и архиепископи-тѣ, като имале сѣдалища-та си въ тия градове, захванале да се наричѣтъ *митрополити*. — Епископи-тѣ и архиепископи-тѣ добили още и названия-та *иерарси*, *арсиери* (свещенно-